

Raschladüras : novas rimas e chanzuns

Autor(en): **Bardola, Cristoffel**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **42 (1928)**

PDF erstellt am: **02.09.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-199143>

Nutzungsbedingungen

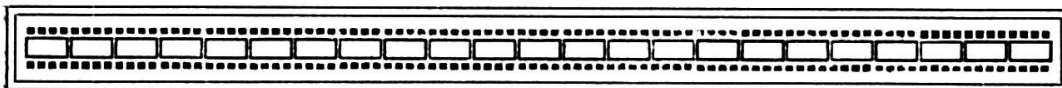
Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

— ↻ RASCHLADŪRAS ↻ —

Nouvas rímas e chanzuns

da Cristoffel Bardola.

1. Raschladüras.

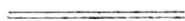
Dasper la run' il tagliun ais chargià,
il fain cul prassuoir e la tretscha lià.
Il paura cul rastè tir' intuorn dapertuot
e metta ils vanzs in ün pitschen fagot.

Ün plüch qua, ün tschüf là el chatt' amo bain;
per misra prunetta as stordscha sa rain.
El tacha alura, eir schi nun ais blier,
las raschladüras vi dal latscher. — —

Uschè fa 'l scriptur in seis fögls e quaderns
revista, in tschercha d' prodots na moderns.
El chatta, po esser, in lös fich dispers
amo alch chanzun, alch istorgia, alch vers;

s' impaissa: A l' ün o a l' oter — chi sa? —
servir pon quaists vanzs eir in temp da s-charsdà,
e 'ls lia insembel in pitschen volüm;
a quaist il stampader regala la glüm.

E quai ch' el per cas ha insembel raschlà,
vain sainza pretais' als lectuors preschantà. —
Ch' els fatschan l' adöver, chi 'ls para adat!
Schi 'ls plaschan be ün pa, ais l' autur satisfat.

2. Linguach matern

(suainter Schenkendorf).

O prüvâ linguach matern,
co t' amain nus in etern!
Prüma silba, ch' ün inclegia,
da la mamma clam d' amur,
prüma frasa, ch' ün balbegia,
'vais impli meis cour d' ardur.

O favella dals babuns,
quant amabels sun teis suns!
Sch' in teis pled s' approfundescha,
s' chatta grand' ricchezza laint,
e que para, ch' el unescha
cul passà il temp preschaint.

In lingu' estra eir savain
ans exprimer vaira bain;
ma, scha al Suprem dir grazcha
vlain, d' amur far confessiun,
tai dovrain, custaivel s-chazzi,
in bandusa comoziun.

---

3. Excelsior

(suainter F. Dahn).

Giain da bun anim sün stippa muntagna!
Spelma, chavorgias nu tmair, char infant!
Spranza ha dmura sün ota chadagna;
vezzast, l'azur sur la pizza guadagna
saimper plü spazi al tschêl imnatschant.

Nüvlas cuvernan e tuorbla tschiera
tuot la vallada, la prada e 'l god.
Vè! Tras s-chürdüm e suldüm e fümëra,
cunter lütschaiders e tuns e canera
giain nus insembel adüna vers l' ot.

Guarda, cha uossa straglüscha clerezza
 là suot il piz sül amabel, verd tschaint!
 Guarda! Intant cha cugiò in s-chürezza
 plandscha il muond, bod lasü in sgürezza
 man stain in man strusch al blau firmamaint.

---

4. Mi' orma svoula.

Tras stretta chavorgia romura
 nos En, dand sagls e s-chümand;
 in üert davant mia dmura
 am tschaint, la val contempland.

In flur ais la pradaria;
 culaischems ondagian cul vent;
 l'intera cutüra ria —
 mi' orma svoula davent;

la va cun charrozzas avertas
 tras legers cumüns sül stradun;
 la va sco cun alas alertas
 tras l'ajer balsamic da gün.

Vers tai la svoula, ma chara,
 sco svoula dal sain il sun;
 ta vusch d'udir güst am para,
 chantand ta plü bella chanzun.

Mi' orma güvl' e chantina
 cun tai aint il eter beà;
 eu impl il magöl cun Vuclina
 e 'l baiv in tia sandà.

---

5. La chanzun populara

(suainter A. W. Hildebrand).

Cun tia s-chetta melodia
 meis cour dalönch hast inchantà.
 La misteriusa tia magia
 m'ha intretschà, sco cur chi ria
 marusa a l' amant beà.

La mamma cun sa vusch sonora
 t'chantet suvent dasper meis let.
 Eir sch'eu cridaiva surtuotora,
 il chant matern bainbod restora
 l'infant e 'l fa schmanchar il led.

E fand il rinch sün verda prada,
 eu tai udit in quaid löet;
 il mat at chant' a si' amada
 ed il sudà, chi per l' armada
 la guardgia fa sül post sulet.

Ed uossa, ch' eü in estra terra
 chattet recover suffizchaint,
 cumpagna m' est tü zuond sincera
 e 'm clamast cun bandusa tschera
 il chant ladin darcheu immaint.

---

6. La furtüna — ün sömme.

O di 'm be, che chi 't maina,
 tai, flaivel utscheïn,
 tras sfera pac seraina
 e vasta sainza fin!
 Hast viss tü ma muntagna,
 la scossa cul pastur?
 Hast viss eir la chadagna
 da pizza nel azur?

T' hast fors' aint illa prada
 zuppà intanter fluors?
 Hast observà per strada
 meis frars e genituors?
 Sper l' üsch da ma chasetta,
 sün quel bancet da lain
 hast viss inchün, chi 'm spetta,
 cridand, chi 'm voul tant bain?

Permett' amo, ch' eu 't rova
 da 'm confessar, perche
 cha üna patria nova
 tü vast tscherchand, utschè. —
 Ah schi! Vers tai adüna
 guardand, am vain immaint:
 Ün sömme ais furtüna,
 chi pass' in ün mumaint.

---

7. Tour cumgià

(a rav. O. Guidon †).

Tour cumgià ais greiva paina
 da quel lö, chi 'ns ais tant char;
 tour cumgià da quels chi s' ama,
 bandunar tuot quai chi' s brama;
 quaist destin ais zuond amar.

Tuor cumgià in plaina vita
 dad ün' ouvra, ch' ün creet,
 ais per l' hom sco üna morsa,
 chi al piglia fla e forza,
 cretta, spranza our dal pet.

Tour cumgià, cur l' ais cumplida
 d' üna vita la lavur,
 per giodair in buna feda
 da seis fats in pasch merceda,
 ais la sort dal bun pastur.

---

8. Cumgià.

Id ais fraid, la not ais s-chüra,
naiv cuverna la cutüra.

Tour cumgià il cour rinserra,
ir a l' ester: trist destin,
chi' m turmainta sainza fin.

O Segner, maina,
tuot bain ordaina!

Lascha' m turnar
i' l lö, chi' m' ais tant char!

Stat adieu, frars, bap e mamma!

Il dovair dalöntschi am clama,
eu bandun dal cour la brama,
la furtüna vegn tscherchand
aint pel muond, ch' ais vast e grand.

O Segner, maina ect.

O vus spuondas splenduraintas,
vus forestas sumbrivaintas,
vus chamannas sten brünaintas,
vus vadrets al firmamaint,
eu as tegn bain ad immaint.

O Segner, maina ect.

---

9. Sül Piz d' Arina

(imitaziun d' üna chanzun populara francesca)

Ella: Sül Piz, sül Piz d' Arina
ais ün planet zuppà;
in quel n' ha eu bler cridà.
Là' s vezza l' Engiadina;
là m' ha ün bel di da gün
palesà si' amur qualchün.

Tuottas: Üna veglia chanzun ans quinta,
cha' l giuven figl d' ün rai
a giuvna brav' e distinta
güret seis cour e sa fai.

Ella: Sül Piz, sül Piz d' Arina,
 suot quel grand tschêl serain
 m' ha' l dat dad amur ün pain,
 m' ha' l dit: «Adieu, charina,
 eu part, vegn dalöntschi davent,
 adün' at' varà eu jent.»

Tuottas: Stuard el ir in guerra,
 il giuven figl dal rai,
 el dschet a sa maschnera:
 «Ama' m, sco ch' eu am a tai!»

Ella: Sül Piz, sül Püz d' Arina
 eu vegn quel di minch' an
 e' m tschaint aint immez quel plan
 e guard tras l' Engiadina:
 Mai plü meis marus nu' m vain;
 mai plü meis marus nu' m vain!

Tuottas: Cur ch' el turnet d' la guerra,
 il giuven figl dal rai,
 la giuvna eir' in terra,
 morta, fidel' a sa fai.

---

10. Malavra

(Strasora).

S-chüra not sco bocca d' luf. —
 Mais da fain cul greiv seis giuf
 ha balchè bainbod la vita
 in cumün. — La plövgia gritta
 ferm sbagnatscha. — Uras passan. —
 Tuot chi dorma. Be l' astella
 chanta tras la lungurella;
 seis accords plan plan as sbassan,
 e seis guots stalivan. Naiv
 crouda in bilocs da tschêl;
 bofs romuran tras chamins;
 tets e vias, l' üert, la saiv

s' cuernan, ornan cun ün vel
 grisch lur let, sumgliant a quel
 d' aspers, stanghels cuntadins. —

Qua s' oda s-chellas,
 talocs e brunzinas,
 müjöz da vadellas,
 da vachas e trimmas,
 sgierlöz da pastriglia
 e sbrais d' buobaniglia,
 e qua e là
 s' invüdan fanestras,
 as avran las portas,
 las cuorts cun romur,
 e fatschas surpraisas
 e gniffas tuot estras
 s' preschaintan sün succers,
 balcuns suot e sur.

Alura pür trottan
 lanternas sün plazza;
 que para, chi sotan
 d' uits our sün giassa;
 bilocs las circondan
 sco soms d' aviöls.
 Plain sön sun ils ögls
 da mas-chels e femnas;
 bastuns e blastemmas
 e s-charpas, chi fuondan,
 e trida vestonda;
 sbragizi pertuot
 tras il s-chür da la not. —

— Finalmaing retuorna
 suldüm süllas vias,
 cha lozza cuverna
 e naiv alguantada.
 D' las vachas l' armada
 minchün ha las sias;

suot tet ed a cuvel
 s' rechatta il muvel;
 las glüms van s' stüdüand,
 e 'l fracasch va 's balchand. —

Uschea disturba durant la stà
 malavra il sön na be üna ja'
 al pair d' Engiadin' e cuntuorns in Grischun,
 causescha travaglias, pissers a mantun.

A la fin el quinta cuntaint sa scossa,
 l' admir' e l' observa, palpand pel ed ossa,
 s' impaissa: Scha Dieu ans preserva dal mal,
 da zoppin' e dad oters flagels d' ans passats,
 schi d' utuon ingrandesch fors' eir eu 'l chapital,
 ch' eu lasch a seis temp sper sandà a meis mats.

---

11. Char sulai.

Char sulai, pür s-choda
 cun teis razz sublimes,
 que chi vita gioda
 sül terrain, in flüms!

La daman adura,
 incotschnind noss munts,
 dist: Uman, lavura,
 scha giodair voust duns!

E la saira clamast:
 Va bainbod al pos,
 nouva forza bramast,
 dorma quaid e clos!

Vaira vita regna
 be in clerità;
 tia glüm mantegna
 verd il god, il pra.

O, quant sul am para
 d'esser tuot il muond,
 cur cha la tschiera
 l'ins-chürescha zuond

Eu perque adüna
 cler bram e sulai
 dals prüms dis in chüna,
 fin ch'ais vit' in mai.

---

12. Il viandan

(suainter J. v. Eichendorff).

A chi Dieu far voul grand' algrezcha,
 quel lascha 'l ir a viagiar,
 a vair miraculs d' mincha spezcha
 in munt e val, perfin süil mar.

Auals murmuran tras la spelma;
 güzellas güvlan sü vers l'ot;
 ils peschs, chi noudan sur la belma:
 alleger ais, felizi tuot.

Sün il bun Dieu minchün as fida.
 Perche nu dess eir eu' m fidar?
 Sur tschêl e terra el decida;
 el maina bain eir meis da far.

---

13. Sü da cho, amih!

(suainter V. Schneider).

Sü da cho, amih! Il mel invlida,
 scha nevuott' at porta il destin,
 sch' eir sün l' asper mer ti' orma crida,
 sü da cho! Il mel ho eir sa fin.

Sü da cho, amih! Algrezcha gioda,
 admirand da quaista vita flur!
 Sur il mer s-chümant vo vent, chi s-choda,
 regna' l spiert etern dal creatur.

Sü da cho, amih! In ota sfera,
 cur surleivg nu do pü nos savair,
 la bellezza d' quaista pouvra terra
 so be l' art al spiert umaun fer vair.

Sü da cho, amih! Lavura, chaunta!
 La lavur do forza, do vigur;
 la chanzun do vita, bram' arsainta
 ed implaunta aint il cour l' amur.

---

14. Serenada dal barcharöl

(suainter G. Keller).

La not expost ha seis clinöts
 d' argient al tschêl serain;
 il lai resplenda tuot seis fös
 vers tai, sco 'l limpid stagn.
 Pro tai eu vegn in quaida not;
 at sdaida, chara, bod!

Vibranta glüm splendura lam;
 ma barch' ondagia spert;
 vers teis giardin, vers teis sulam
 il rembel mouv alert.
 Pro tai eu vegn in quaida not;
 at sdaisda, chara, bod!

Eu saint, cha 'l muond respir' amur
 sül lai, dasper ta chà;
 las stailas rian nel azur;
 intant eu sun rivà.
 Pro tai sun gnü in quaida not;
 at sdaisda, chara, bod!

---

15. Eu spet.

Eu spet e spet il meis amà,
 ch' el vegn' am dar la buna not;
 eu' l spet sül banc dasper ma chà. —
 O, be ch' el gniss, e quai bainbod! —
 Be sul suletta qua' m rechat,
 ed el nu' m vain, quel chazzer mat.

Chi sa, sch' el' vess müdà color?
 Sch' ün' otr' il tress cun plü success?
 O sch' el fess schnöss da mi' amur,
 pel nas fin hoz manà am vess?
 Na, quai nun ais, am disch meis cour,
 uschgliö da malavit' eu mour. —

— Aha, el vain, quel benedi!
 Eu od seis pass davo quaist mür;
 el svoul' eir hoz sco minchadi
 in mia bratscha our dal s-chür.
 O vè, pür vè, meis char marus,
 pür vè e brancla' m adascus!

---

16. Saira.

Da l' ota, bella spuonda
 sulai ir tramuntand
 eu vez, cur ch' el inuonda
 il god e' l piz glüschaint.

Sumbrivas lungas paran
 d' inveloppar il muond,
 e nūvlas cotschnas giran
 intuorn a l' orizont.

Pertuot ais quaid silenzi,
 in munt e god e val;
 utschels e fluors s' drumainzan,
 murmura be l' aual.

Ed uossa, cha natüra
 plansieu al pos voul ir,
 l' uman eir as retina,
 suspenda seis agir.

---

17. Not aint il god

(suainter Eichendorff)

Vast ais il god; suldüm qua plandscha,
 comova meis pet.
 Surour munts, valladas tendscha
 silenzi nocturn perfet.

Dal cumün il sain be, chi suna
 e trembla tras l' ajer serain,
 sömgjar fa la sulvaschina,
 chi dorma lam zuond e bain.

Alura ün vent las chaplinas,
 el metta in movimaint;
 sco scha' l spiert tras fruonzla e tschimmas,
 il spiert gess da Dieu tuotpussant.

---

18. Sül far not

(suainter Fr. Oser)

Tuot ais quiet. Be' l cler sulai
 s' giovaint' amo, in tramuntand
 e dal frus-cher dasper il lai
 d' ün utscheïn as od' il plant.
 Va tras la fruonzla flaivel sun,
 sco füss dal zefir urazchun.
 Tuot ais solen; tuot ais quiet;
 dà' m dutscha pasch, bap, aint il pet!

---

19. Nadal.

Nadal, d' inviern la festa tant bramada,
annunzchast pasch a tuot la cristantà,
la regordand a quel, chi l' ha salvada
our da s-chürdüm chafuolla e puchà.

Tai ouravant pertuot ils pitschens spettan;
vers teis bös-chin as drizzan ögls glüschains.
Fa, cha sas glüms ün raz divin tramettan
aint in sensibels cours ed innozaints!

Per ch' els inclejan, cha l' amur eterna,
cha' l Spendradur al muond ha revelà,
invilgia, ödi e noschdà cuverna
e vendscha uossa ed assaimpermà.

---

20. Prümavaira.

(Versiun dal tudais-ch.)

Felizi eu sun, cur sorria
il mai cun sas fluors dapertuot;
vegn leger ma via,
mi' orm' ils liams tuots ha ruot.

Dal glatsch sun sfrachadas chadainas;
balsamic e lam ais il vent;
meis sang tras avainas
festina e batta buglient.

Dal pet la chanzun qua strasuna,
chi sdaisda cun forza rebomb;
l' aual ferm frantuna;
dalet infinit ais nel muond.

---

21. Violas.

(Versiun dal tudais-ch.)

Darcho violas eu vez in flur;
pro ellas vegn a tramagl ün pa
sün quella muotta, cha lur azur
cuntuorna da seis balsamic fla.

Eu vögl imprendder ad esser modest
e m' allegrar aint il fuond dal cour,
sco ch' ellas fan cun sincer, bel gest,
dand lod e grazcha al creatur.

Ad el ingrazch eu pel grand plaschair,
chi hoz comov' e m' elev' il pet.
Ad el dun lod seguond meis pudair
per sià buntà tras chanzun da dalet.

---

22. Frais-cha flur

(suainter L. Bauer).

Frais-cha flur, a nouva vita
bod at sdaisda chod sulai;
odast, cha' l favuogn at clama
tras la föglia, tras la ramma?
In dalet il muond s' infitta,
cur chi tira il vent da mai.

God, eir tü bainbod renascha,
taimpel sajast verd al muond!
Cur chanzuns in tai strasunan,
cur auals tras tai frantunan,
cur süls cuolms lavina scruoscha,
o, co am quel bel temp eu zuond!

Orma, uoss' eir tü palainta
vair' algrezcha, zart' amur!
Far chalenders poust avuonda,

cur a naiv fraidüra sguonda;
uossa spranz' il cour resainta,
vita ha sur la mort vendschur.

---

23. Sunasancha da Pasqua

(suainter A. Böttger)

La sunasancha da Pasqua fa
renascher pövels e prada.
Millieras d' vuschs intunan già:
La prümvoir' ais turnada!

Il god respira, la terra dà
flurinas e zarta erbetta;
viola as sfruscha seis ögl strasögnà,
s' allegra d' nun esser suletta.

La glüm, chi dà vita, penetra pertuot,
fa crescher bos-chagl' e granezza;
perfin sün muntagnas da di e da not
ün vent va d' immensa charezza.

---

24. Festa da chant.

Tras nossa val strasuna chant bramà;
la lodola güvla in prad' e god;
da milli fluors ais nos pajais fittà
fin pro' l vadret glüschant e fraid sü l' ot.

E sunasancha trembla sco' l zefir,
tras la cutüra verda resunand;
romura l' aual, frantuna ferm respir;
lavina scruoscha, giò dal munt rodland.

At sdaisd', uman, eir tü cun chant e sun!
L' inter' essenza hoz voul s' allegrar;
sulai e clerità dan aint il tun,
balsamic vent noss' orma voul s-chodar.

Rebomba dapertuot, o melodia!
 Va aint il cour, va aint cun cling vernal!
 Dispuona 'i tü, be tü a dutscha armonia
 cun tuot il bön, chi' ns spordsch' il di festal!

---

25. Bainbod

(suainter ün text sursilvan).

Prümavaira sventular
 cul favuogn fa ta bandera!
 Sch' eir l' inviern fa trida tschera,
 lönch nu po 'l cun tai luottar.
 La funtana s' ha sdasdada,
 chanta, chanta, giubilescha;
 desiderì crescha, crescha;
 pür chi sbischa! La vallada
 voul cun spranza t' abratschar.

Üschs e fnestras pür avri,
 cha 'l sulai vegn' aint in stüva!
 S-chatscha, cour, tü la sumbriva!
 Spranz' at porta minchadi.
 Odast, co chi van astellas?
 Las chünettas cuorran plainas;
 ruottas, ruottas las chadainas!
 Bod, bainbod vain cling da s-chellas,
 lur', inviern, nu regnast plü.

Cur dal cuc strasun' il clam,
 plan e spuonda spert s' infitta,
 our da fossas sorta vita,
 fögl' e flur ha mincha ram.
 Früjas, chi ondagian, creschan;
 fla d' algrezcha tuot respira,
 fa renascher la cutüra;
 legras scossas pasculeschan:
 prümavaira, lur' est quà.

---

26. Il cuc.

La saira plain da spranza s' avanza
 il giuven pasturet
 vers chasa cun sa scossa, ed uossa
 el od' il cuc dandet: Cucu!
 Intant l' aual murmura,
 la fruonzla quaid schuschura: Cucu!

Il mat va fand la guetta, repeta
 planin e plü dadot
 il clam; la ramma schloppa; el s' zoppa
 sü'l bös-ch a l' ur dal god. Cucu!
 Qua vezza 'l, chi 'l minchuna
 Sep dal vaschin, chi suna: Cucu!

Davo ün ram el s' metta e spetta,
 il cuc bain imitand.
 Nos Sep cun sa pivina 's vicina,
 il vair utschè tscherchand. Cucu!
 Qua üna pusch' il tocca;
 la piv' al croud' our d' bocca. Cucu!

---

27. Daman aint il god.

(Versiun dal tudais-ch).

Quaidezza regna dapertuot;
 il god alpin, el tascha.
 Be ün aual planin eu od
 ad ir tras fögl' e dascha.
 la fruonzla s' insömgia d' ün di beà
 e scutta adascus. — — —

Taidla dal merl uoss' il chant sonor,
 chi clama tras frus-chaglia:
 «Sdasdai tuots, da l' alba amabel flor
 annunzch' ün di da vaglia!
 Tü, laudinella, pür svoula sü,

salüd' il tschêl e' l sulai cusü!
La not uossa sto davent.»

L' arald adoza darcho sa vusch;
intant al vain resposta.
Sco sun da tüba dalöntschi, dastrusch
bod güvlan ramm' e bos-cha.
Parüschl' e fringuel han dat aint il tun;
il cuc, el suna il bumbardun
tras munt e val cun slantsch.

E da lontan rebomb' ün sain;
seis cling cul chant as maisda.
Nos cour, da dutscha brama plain,
in zarts accords as sdaisda.
Il muond inter ais be chant e sun,
chi lura s' unesch' in la grand' chanzun:
Lod, lod saj' al creatur!

---

28. Gün.

Giò da tschêl splendur;
prad' e god in flur;
alb be 'l piz sco l' argient;
ajer chod, lam il vent;
d' utschellins chanzuns
tras la val, süls munts;
aviöls van e splers
svolazzand sur ils ers;
ja lavina
spert festina,
glischas spuondas sü vers l' ot
liberescha
d' naiv in prescha,
e 'l pastur bainbod
sun' il corn giò 'l god.

E la scossa, sclingiand,
 va ad alp, s' allegrand
 dal bel pas-ch, ch' ais zart sco 'n üert,
 là chi prüja
 sco 'na früja
 e cundüja nouva vita tschert
 sün il muot, gnü verd.
 E l' activ cuntadin
 va süil fuond da cuntin,
 muond' il pra e ziercla l' er,
 drizza laina
 tuot ordaina,
 per ch' apaina
 ch' ais il fain madür,
 possa 'l fotsch tour e cuzer.

---

29. In pramaran.

Che delizcha, che dalet
 in meis pramaran
 il mais gün, cur suot seis tet
 mias vachas stan!
 Qua sun eu svesc patrun;
 cul rai süil ot seis trun
 nu brattess, nu brattess,
 gnanca sch' el vules.

Sülla spuonda plain sulai
 ais il pas-ch in flur;
 s-chellas clingian intuorn mai,
 fand eu ma lavur.
 Qua sun eu svesc patrun etc.

Sülla ramma ün fringuel
 chanta lam e bain,
 ed il tact cun seis martel
 batt' il pichalain.
 Qua sun eu svesc patrun etc

Sülla pizza in splendor
 spelms stan e vadret;
 aint il ajer ün uxtur
 fa seis girs sulet.
 Qua sun eu svesc patrun ect.

Ferm rebomba ma chanzun,
 clingia cul zampuogn.
 Sch' eir be sul sulet eu sun,
 tuot cuntaint marmuogn:
 Qua sun eu svesc patrun ect.

---

30. Intuorn St. Gian.

L' Engiadina bella ais
 ün vouta l' an,
 cur ch' in flur sta nos pajais
 circ' intuorn St Gian,
 cur ch' in god e sün pas-chüra,
 sülla spuonda, in planüra
 las grusaidas in blerüra
 sper genzianas, primlas stan:
 O bel temp intuorn St Gian!

Our dal cotschen lur rösin
 glüsch' il verd fögliam,
 e 'l ruschè sco 'l s-chet rubin
 brilla la daman,
 gial sulvadi, leivr', amblana
 suot las fruos-chas fan lur tanna,
 chattan qua vivanda sana;
 s-chellas clingian nan dal plan:
 O bel temp intuorn St Gian!

Pür cugiò chi regna stà,
 pür ch' in val e plan
 haja l' ajer madürà
 frajas, erb' e gran.

Sülla alps in frais-ch' otezza
 da la zuondr' e giocc' asprezza
 mitigesch' in sa bellezza
 la grusaida an per an
 eir amo davo St Gian.

— Ma immez las fluors ans vain
 trist presentimaint:

Al flurir spassir cunvain,
 cuort ais seis mumaint.
 Bod gnarà la fotsch güzzada,
 bod grusaid' eir s' ha serrada,
 bod taschair sto la chantada,
 bod, bainbod sarast lontan,
 o bel temp d' intuorn St Gian!

---

31. Mieu lö natel.

Sün spuonda sulagliva
 sto 'l pitschen lö natel,
 chi saimper am riainta
 e chi mieu cour cuntainta,
 cur ch' eau m' approssm ad el.

Las pitschnas sas chesettas,
 sieus brüns, antics, talvos,
 ils üerts, las saivs, las plazzas,
 las portas, fnestras, giassas
 eau vez immez ils prôs.

E lo sur la baselgia
 cul pitschen, vegl clucher,
 lo sto qualchün, chi m' ama,
 lo staun il bap, la mamma,
 chi' m vezzan taunt da rer.

Be ch' eau pudess! adüna
 ir lo tar els a ster,

cun els semner la flüja,
 partir plaschair, fadia
 i'l lö, chi m' ais taunt cher!

---

32. Dieu preserva la Svizzra!

Da vadrets e spelma sflada
 asper vent, chi cling' e clama
 giò dals munts, tras la vallada,
 svaglia forz', arsainta brama
 d'esser pövel, chi nu temma
 prepotenza e viltà:
 Dieu t' preserva, Dieu t' mantegna,
 Svizzra, hoz e saimpermâ!

Chüna dad eroes est statta,
 chi defais t' han milli giadas;
 tras lur sang in fö, cumbatta
 libertats fuon acquistadas,
 cha teis figls predschar san uossa
 sül pajais ed in cità,
 conservar fin a la fossa
 vöglian hoz e saimpermâ.

Fideltà a nossa terra,
 a noss baps, a nossas mammas
 nus gürain, a ta bandera,
 cur in privel tü ans clamast.
 L' adversari teis sto ceder,
 eir sch' el füss potent, sfruntà:
 Vögl' il Segner tai proteger,
 patria, hoz e saimpermâ!

---

33. Nossa Rezia.

O Rezia, tas muntagnas, teis gods e teis vadrets,
tas vals e tas champagnas, teis bels cumüns immez,
a teis infants i 'l ester nu vegnan our d'immaint,
l'amabla regordanza als rend' il cour cuntaint.

Tas früjas süllas spuondas, ta frütta giò 'n bels plans,
teis flüms cun lur cascadas, sül ot teis pramarans,
ta verda pradaria, dal pascul bella flur,
ingiò d'instà rebomba il güvel dal pastur:

Que tuot mai nun invlida il grisch, ingiò ch' el ais;
el sa stimar eir oters, el ama seis pajais,
ch' ais rich na da richezzas, ma d'ota majestà;
seis pövel, el lavura e gioda libertà.

---

34. 1. Avuost.

Cur mais da fain terminà ha sa cuorsa,
vain di festal per ün inter pajais.
Il sain da not lura suna cun forza
tras las muntagnas, sur cuolms e sur lais.
O patria chara, hoz teis infants
comemoreschan ils fats dals pardavants.

Sün muots e sün pizs fös glüschaints as invüdan,
simbol da libertà e d'uniun.
Tras lur favella teis figls as salüdan
dal Lai Lemman fin al chantun Grischun.
O patria chara ect.

E radunats süllas plazzas e stradas
stan vegls e giuvens pro discuors e chanzuns.
Vihs decorats e citads glüminadas
perdütta dan d'amur invers noss babuns.
O patria chara ect.

---

35. Il Rain

(suainter F. Rohrer).

Rain, schi di 'm, ingiò est nat?
 Chi at ha la chüna dat?
 Chi diret ha tia cuorsa?
 Chi at det vigur e forza?
 Illas alps n' ha viss la glüm,
 sü pro 'ls grischs sun stat il prüm;
 nella Rezia gnü sun grand —
 largias vals, eu 's fetsch bivgnand!

Passa, Rain, sur nos cunfin!
 Glorgia saja teis destin!
 La chanzun da tias uondas
 ferm strasuna vers las spuondas:
 Da las Alps in früda vegn,
 eu giò 'l plan nu chat retegn;
 a ma patria bler m' impais,
 tai salüd, o bel pajais!

Rain, tü flüm immens, profuond!
 Majestus vast tras il muond.
 Dutsch repos il mar at detta!
 Tia brama là 's quieta!
 Ma ti' orma inavo
 vers la patria vain darcho,
 cur il vent impetuus
 batt' il spelm al Piz Badus.

---

36. A ma patria

(suainter G. Keller).

O ma patria, o pajais sublim,
 quant da cour adüna am eu tai,
 bella rös', eir sch' otras fluors per mai
 sun spassidas, tü 'm dast dutsch parfüm!
 Elvezia, ma patria, pajais sublim!

Leger, sch' eir povret, giand vagand pel muond,
 vez eu pumpa, majestà da truns;
 confruntand quaist glüster cun noss munts,
 sun superbi da ma patri' eu zuond.

Cur lontan at füt, char pajais natal,
 quant suvent sentit suldüm, dolur!
 Ma bain spert l' algrezch' avet vendschur,
 vzand cumpagns, amis da mia val.
 Elvezia, ma patria, pajais natal!

O ma patria, tü meis unic bain,
 scha bod l' ultim' ura s' approssmess,
 sch' eir sustegn da 't dar nu 'm füt concess,
 quaid repos dà 'm tü i 'l lam teis sain!

Büt alura giò da la vit' il fasch,
 vögl al Segner eu da cour rovar:
 Tegn' in chüra, bap, quel lö tant char,
 chi rinserra meis intim relasch!
 Ma patria, l' Elvezia, meis char paja s!

---

37. Increschantüm.

Un bel cumün vez tanter fluors,
 daspera cuorra l' En,
 sün stippa spuonda aclas, tuors,
 in fuond vadrets e spelm.
 Eu od ün paster a chantar,
 da scossas quaid s-chellam:
 O bella val, o lö tant char,
 bainbod da 't vair eu bram.

Un sömmi plain felicità
 m' adoza sü vers l' ot;
 meis ögl dal munt eu tegn drizza
 sül lai, sün prad' e god.
 Ma güst ch' eu vögl ün güvel dar,

am sdaisd, e trist eu clam:
 O bella val, o lö tant char,
 bainbod da 't vair eu bram.

La brama m' arda da pudair
 darcheu turnar a chà,
 d' ir cul schluppet süls munts, giodair
 noss drets da libertà.

Linguach matern vulesch tschantschar;
 perche surtuot quel am:
 O bella val, o lö tant char,
 bainbod dat 't vair eu bram.

---

38. Increschantüm.

A tai m' impais, o char pajais natal,
 in estra, sula, monotona terra.

A tai m' impais, lontana, bella val,
 a teis infants, a lur favella chara.

— Chanzun rumantscha clingia, lamma,
 melodius, armonic chant eu od —
 Immensa uossa ais dal cour la brama:
 O, sch' eu pro tai pudess turnar bainbod!

— Qua vain fidanza, vain surlevgiamaint
 in mai; meis cour, plan plan el as quieta;
 meis ögl as drizza vers il firmamaint,
 ed al Suprem el uossa tuot remetta:
 Ingiò nus eschan, quai n' importa bler,
 scha vair' amur pels noss nus resentin,
 per nossa val, nos bel pajais inter,
 per seis custüms, per seis linguach ladin.

---

39. Salüd a la patria.

Muntagnas glüschaintas cun pizs e glatschers
 e spuondas verdaintas cun prada ed ers,
 cluchers vez in sömme, il cling od d' ün sain:
 O char' Engiadina, o patria, sta bain!

Eu 'm lasch fich increscher, m'impais di e not
 a quella chasetta, a l'üert sper il god;
 la dutsch'algordanza meis ögl fa gnir crain:
 O char' Engiadina, o patria, sta bain!

Meis cour be giavüscha, bainbod da pudair
 la pasch da la pizza, seis ajer giodair.
 Prüvada favella preschainta am vain:
 O char' Engiadina, o patria, sta bain!

Lontan d' ma vallada am puondscha dolur,
 adüna tristezza in mai ha vendschur;
 eu clam in ma brama e chant cun cour plain:
 O char' Engiadina, o patria, sta bain!

---

40. A l' ester

(suinter Alf. Tuor).

Am rechat in terra estra;
 stun qua bain e sun cuntaint;
 da dalöntschi già la furtüna
 muoss' a mai seis ögl riaint.
 Ma cun larmas ill' ögliada
 guard suvent eu sur il mar:
 Chara patria, tai a l' ester
 n' ha imprais pür a predschar.

Eu m'impais a mia chasa,
 a noss munts, a verdas vals,
 a meis muvel, mia prada,
 a noss lais e clers auals,
 a la naiv, a l' aria fina,
 a nos En, seis romurar:
 Chara patria, tai a l' ester
 n' ha imprais pür a predschar.

Che po l' ester bain eir spordscher
 a mai pover muntagnard?
 Vaira, dretta cuntantezza
 chat pro vus be, bod o tard.

E scha eu avess uoss' alas,
 sur il mar vuless svolar
 in ma patria, ch' eu a l' ester
 n' ha imprais pür a predschar.

---

41. A l' emigrant

(suinter Alf. Tuor).

Tü voust la patria bandunar,
 i 'l ester bramast ir?
 Da l' otra vart dal grand, vast mar
 furtüna voust gurbir?
 Che mâ là via tuot dandet
 t' ha fat glüscher ils ögls?
 Nun hast plü lö suot l' ajen tet
 in chasa da teis vegls?

Nu chattast qua tü pascul verd
 suot nos bel tschêl serain?
 Nun ais dad ers e god cuvert
 a l' En eir bun terrain?
 Nu glüschan sco 'l rubin suvent
 nos pizs al tschêl azur?
 Nun odast tü noss sains gugent
 dar glorgi' al creatur?

Pür craja 'm! Bod tschert bramast vair
 quel vegl, prüvâ löet;
 pür sapchast! Saimper sto mantgnair
 ti' orma seis portret.
 Pür va nouvs privels a tscherchar
 i 'ls razs d' ün nouv sulai!
 Vulestast bain ün di turnar —
 nu tuornast forsa mai.

---

42. Retuorn.

In esters, bels pajas sun stat,
n' ha viss citads e 'l mar;
ma dutscha pasch ninglur m' ha dat
il. muond cun tuot seis far.

Eu fet fagot e returnet
a chas' e füt cuntaint.

O chara val, prüvâ lœet,
be qua dalet eu saint.

Il frais-ch respir da noss vadrets,
lur pizs al tschêl azur,
ta prada verda aint immez,
teis gods ed ers in flur:

Que tuot meis cour allegra zuond,
al dà darcho vigur;
o val da l' En, in tuot il muond
paragl nun ais ninglur.

In tai vögl viver e murir,
eir scha' l destin m' ais s-chür.
Suot l' ajen tet nu vögl flippir,
eir scha' l cumbat ais dūr.
Be ch' eu nu stopcha ir davent
mai plü da mia chà,
schi vögl desdir ad or, argient
ed esser furtünâ.

---

43. Salüd a l' Engiadina.

O bell' Engiadina,
a tai pens suvent.
Qua vez eu ta pizza,
ornada d' argient,
tas spuondas, planüras,
cuvertas da fluors,
dad ers e bos-chaglia,
chamannas e tuors.

Tü unica val,
 char lö natal,
 a vus eu tramet
 salüd cordial.

Immez pradaria
 observ ün cumün;
 tras spelma, chavorgias
 srantuna teis flüm.
 Sül grip, ingiò staiva
 d' ün temp il chastlan,
 tschuetas, corviglias
 lur gnieu qua hoz fan.

Tü unica val,
 char lö natal,
 a vus eu tramet
 salüd cordial.

Sün alps e pas-chüra
 ais vita, dalet;
 là saglian las scossas,
 chamuotschs sül vadret.
 L' utuon il chatschader,
 fand üs da seis dret,
 tras munts e chavorgias
 el va cul schluppet.

Tü unica val,
 char lö natal,
 a vus eu tramet
 salüd cordial.

---

44. La terra dals babuns

(suainter H. Leuthold).

Tü serrast, terra sancta,
 nos muond inter in tai.
 Vain ura alarmanta
 per patria e fai,

schi in battagl' arsainta
 teis figls nu cedan mai.
 Tü serrast, terra sancta,
 nos muond inter in tai.

Dals chars babuns memorgia
 dess ester mai toccar!
 Teis prosperar, ta glorgia
 nus tuots vulain chürar.
 E tschert' ais la victorgia
 al bratsch dal muntagnar:
 Teis prosperar, ta glorgia
 nus tuots vulain chürar.

Da sang bagnada füttast,
 o terra dals babuns;
 mantgnüda libra gnittast
 in vaincheduos chantuns.
 Ed hoz ils figls, ch' unittast,
 as güdan sco fradgliunzs:
 Da sang bagnada füttast,
 o terra dals babuns.

---

45. La guardgia svizzra.

Tras munts e vals sco ferm orcan
 il clam da guerra va;
 l' Elvezia pronta, l' arm' in man,
 sül post la guardgia fa.
 Sgrisclus rebomban ils chanuns
 dadour pro 'ls chantunais;
 ma 'l svizzer sa sco 'ls vegls babuns
 defender seis pajais.

Noss antenats, in Dieu 's fidand,
 las lias han gürà;
 els quellas han, lur sang spandand,
 in privels preservà.

Eir nus, chi 'vain ertà lur duns,
 al muond hoz fain palais:
 Defender 'lain sco 'ls vegls babuns
 nos bel, nos char pajais!

Sch' ün inimi fadiv, sfruntà
 passar 'less noss cunfins,
 schi tschert cha quel cul bratsch armà
 dal svizzer far sto quintes.
 Noss corps repar in vals e munts
 faran, sper flüms e lais;
 defender 'lain sco 'ls vegls babuns
 nos bel, nos char pajais!

---

46. Cumgià dal guerrier.

Dasper il bügl al far dal di
 'vaiv' ün bel pêr ils mans uni;
 il chiern tant sul chantaiva;
 la matta scuffondaiva;
 seis char marus in guerra
 stuaiv' ir, in estra terra.

Ill' aua vezzan lur portret;
 lur lefs s' approssman in' grand led
 per tour cumgià cun larmas
 avant d' ir suot las armas. —
 Las uondas plan tremblaivan
 sco 'ls lefs, chi as toccaivan. —

Dandet trumbettas fan frantur,
 il tact rebomba d' ün tambur,
 e 'l giuven, sblach in fatscha,
 s' delibr' our da sa bratscha. — —
 La matta, tuot surpraisa,
 a sia sort s' impaissa:

Scha seis amà turnar nu po,
 perir eir ella sgüra sto. —
 D'immensa malavita
 as saint 'la sco trafitta. — — —
 Cur passa bod l' armada,
 la giuvn' ais — najantada.

---

47. Al cunfin

(suainter E. Zahn)

Trida guerra, sanguinusa
 tras l' Europa uossa va;
 nossa patria curaschusa,
 l' arm' in man, la guardgia fa.
 Cur la saira nossa pizza
 s' colurescha in purpur,
 vers ils cuolms l' ögliada drizza
 plain fidanz' il defensur:

Scruoscha pür, orcan da guerra!
 Sur noss munts ais tschêl serain;
 na lontan, süll' aigna terra
 stan ils meis, s' impaissan bain
 a lur figl e frar, chi marcha
 sü e giò sper nos cunfin,
 tgnand in chüra quella barcha,
 chi rinserra lur destin.

Ma schapür cha la strasora
 nossas vals nu 'less schaniar,
 nossa schlass' armada moura,
 ant cha l' estra poss' entrar.
 Frars, cumpagns, nus fain la lia;
 mammas, baps, nus hoz gürain:
 Sur noss corps be va la via,
 chi offenda nos terrain.

---

48. Nadal 1914.

Nadal, tü portast grand dalet
 nel muond inter als cristians;
 pro nus tü vainst, cur tuot ais dschet,
 s-chodand ils cours a pitschens, grands,
 L' amur celesta
 dà quaista festa
 da sancha pasch a nus umans.

Quaist an eir vögliast tü portar
 cun teis bös-chins igluminats
 als pövels grits dal guerragiar
 cuffort a quels, chi sun chalchats!
 Fa fin sün terra
 a trista guerra,
 dand nouva spranz' als dolurats!

---

49. Immez la burrasca

(suatnter A. Häberlin).

Ün vent potent,
 ün fö tremend
 l' Europa ha surprais;
 l' orrend cumbat
 balchà ais stat
 sül frunt da nos pajais.
 Sur seis vadrets, sur piz e val
 s' adoza ün simbol;
 d' excelsa duonna fuorma ha 'l,
 in majestus, ot svoul.

Elvezia quaista duonn' ha nom,
 chi 's pozza sün seis s-chüd;
 ell' oda dals chalchats il clom,
 as pin' a 'ls dar agüd.
 Seis figls tuots güvlan, in la vzend
 glüscher al tschêl serain:

O mamma, sch' tü 'ns vast ouravant,
il muond inter nu tmain!

Ma ella culla crusch sül pet,
cul sguard resolt, benign,
da libertà, da pasch portret
'la muoss' al muond malign.
Cun anim san
'la spordsch' il man
als pövels grittantats,
sperand, ch' in fin
ün raz sublin
discharma potentats.

---

50. Sunteri

(suainter W. Wolfensberger).

Els quaid reposan. Eir sch' ün di
in s-charsa vita als gnit urdi
cordöli, ödi ed amur,
schi bod o tard füt stüz lur fö,
s' han els retrats in quaist sanct lö,
schmanchand in quel dalet, dolur.

Dal temp, da bsögn, calamità
s' adoza plan l' eternità
surour ils asters e 'l sulai. —
Sco vegl chanuoss, in frais-ch' età
in quaista sula lur cità
ün di l' Etern clam' eir a tai.

---

51. In sunteri.

Els qua reposan,
noss chars, ils trapassats.
Nos spiert s' algorda
hoz bain amo d' lur fats.

Ma ingiò posan,
 tascha l' algrezcha;
 neir la tristezza
 nun ils disturba.

È sur lur fossas
 glüscha ün aster cler;
 lam el splendura
 in cours, chi sun chalchats.
 Cun sa clemenza
 doluors el balcha;
 nel anim spranza
 darcheu l' implanta.

E quaista spranza,
 l' ans vivifich' il cour,
 l' ans dà la cretta
 in l' immortal' amur,
 chi spendra l' orma
 dal mal, l' adoza
 adün' incunter
 a la güsti' eterna.

---

52. Meis morts.

Cur sun sulet, in meis immaint
 s' preschaintan els, ils chars decess;
 eu 'ls vez sül let da mort, trats aint,
 e 'ls vez stendüts in lur vaschès.

D' la sour, chi pozza eir' als vegls
 e mamma d' chasa per nus tuots,
 las larmas paran in seis ögls
 da 'm dir: La chargia portast hoz.

Perche eu vegn e sto laschar
 duos suords ed ün meis char infant
 qui inavo. A tai, char frar,
 in tia chür' ils racumand!

Dal bap adün' ils ultims pleds,
 cha sia bocca dschet a mai,
 eu od lur cling tremblant e vez
 a 'ls pronunzchar: Be s' abinai!

E mia mamma chara m' ais
 preschainta, al spital soffrind,
 co ch'ell' am disch il fat extais
 e da turnar pro 'ls seis fa quint.

L' ais eir turnada lura bod
 quieta, sainza plü far pled,
 ais statta là be üna not
 in naira chascha, sper seis let.

Ed uossa posan els tuots trais
 giò 'l sul sunteri d' nos cumün. —
 Dal prüm pisser la chargia m' ais
 levada spert dal crüi destin.

Els d' mia chüra nun han bsögn,
 meis genituors, ch' han bler amà;
 da 'ls surlevgiar il grand fatschögn
 d' lur spiert afflit eu n' ha tscherchà.

Eir l' otra sanct' imprumischiun
 eu vögl cumplir, plü bain ch' eu sa.
 Dal muribund l' admuniziun,
 in fin ch' eu viv, nu schmancharà.

Il fasch ais greiv. — Il tour cumgià,
 el schmach' ed impl' il cour cun led;
 ün quaid cuffort, el m' ais restà:
 Els tuornan, cur ch' eu sun sulet.

53. Il pin terrà.

Giand hoz a sgiar süsom il god
 ün pra sazchaivel e stentus,
 chattet dal pin brus-chü ed ot
 per terra, sech il trunc rammus.
 Giosom, il cuort, ma gross metagl
 bod eir' ars tras cul ir dals ans;
 gualivas tschimmas sainza sbagl,
 chi 'l substituivan, 'vaivan spans
 lur ramma grischa sül terrain
 dalöntschi intuorn in circuit,
 e las ragischs cul alb lur lain
 guardaivan, ruottas, sül granit
 erratic, spars tras ils cuntuorns
 da forz' immensa, sco 'ls trists rams. —
 E contempland quaists rests enorms
 intanter gioca e malams,
 am gnit immaint, ch' avant blers ans
 nus qua sezzaivan sül sternüm
 pro 'l bap robust, amo infants,
 cun nus la mamma — in schmurdüm:
 La plövgia gniva sco cul cuagl
 büttada giò dal tschêl s-chüri;
 cun fracaschöz il temporal
 as s-chadanaiv' adüna plü.
 Immez pro 'l trunc sflamgiaiv' ün fö,
 sün quel pozzà, nel chazzarol
 bugliv' ad ün buglir caffè;
 sper quel süjaiv' ün kittal mol.
 Il pin brus-chü, bainischem ot,
 spordschaiv' a tuots recover sgür. —
 Però cur bain dastrusch giò 'l god
 crudet sajetta tras il s-chür,
 la mamm' in temma pos n' avet,
 fin ch' el, a chas' ans tramettand,
 il bap, suot plövg' il pra glivret,
 pro 'l fö 's s-chodand da tant in tant. —

Decennis sun daspö passats.
 Ils genituors, turnand minch' an,
 sun debels, vegls intant d'vantats;
 dal bös-ch las tschimmas staisas s' han.
 Ma mincha vout', a mezza stà,
 cur chi 's trattaiv' il pra da sgiar,
 ils setters lur cuschina qua
 in bel e trid solaivan far.
 S' chattand lapro da nus qualchün,
 schi 's regordaiva da quel di,
 e 's passantaiva suot il pin
 zuond bell' uretta sül mezdi. —
 — Ed hoz, cha stais e lung il vzet,
 stuet subit a quel pensar,
 chi là 'l prüm fö quel di vüdet
 ed uoss' eir it ais a posar.

16. 8. 20

---

54. Fossas fraidas.

La foss' ais trida, s-chüra,
 sgrischusa nel terrain;
 immez glatschera püra
 s' reposa bger pü bain.

La terra, chi cuverna
 ils morts, ais ascra zuond;
 cusü in naiv eterna
 els dorman sön profuond.

In ün vaschè dad ambra
 staun els in fraid vadret;
 auror' in quaista chambra
 splendura tres il tet.

Ils razz dal tschêl nu s-chodan
 tres l' alv zindel dal munt;
 da l' aivl' il clam nun odan
 ils quatter suot sieu frunt.

Be cur l' orcan rebomba,
intuorn ils pizs buffand,
saettas fin lur tomba
penetran minchatant.

Giò 'l bass ils verms redüan
in puolvr' il corp uman;
nel glatsch nun il desdrüan
ne l' ümid, ne l' orcan.

Fors' in etern els restan
intacts e conservos;
perche lo neir molestan
microbs lur quaid repos.

Il Segner as perchüra,
vus victimas dal Palü!
Als voss la sort füt düra;
ma vus stais bain cusü.

21. 9. 13.

---

55. Funerel alpin.

Sül spih dasper il Scherschan
in trista missiun
ils razz dal tschêl sclareschan
manera e zappun.

Trais homens cò lavuran
in ota clarited;
els chevan üna fossa
nel glatsch, nu flippan pled.

Dal fraid bivac surrian
duos chers cumpagns barmörs,
chi 'n lur immensa brama
sül spih la vit'haun pers.

Surprais da grand'burrasca
süll'aspra sommited,

dandet ho cuolp d'saetta
ad els piglio il fled.

Ed uoss' dasper l' ün l'oter,
luvos in fraid vaschè,
reposan els per saimper
in majestus, ot lö.

Bernina fo la guardgia
vers ost cun ögl larmant;
vers occidaint adoza
Roseg sieu cho, vagliand.

Quadrels da glatsch cuvernan
lur membra fraida lo;
amihs la tomba serran,
cha d' haun per els pino.

Ed üna crusch bain simpla
indicha a l'alpin
turist, ch'a mort subita
dals lur mnet cò'l destin.

Da mütta sepultüra
ils trais pigliand cumgio,
als relaschos els portan
l'ultim salüd da cò.

Il vent be uossa chaunta
cusü sa grand'chanzun;
dal süd no ferm rebomba
dal Piave il chanun.

Ma els sun in sgürezza.
Sül majestus uter
la fossa pü imposita
haun els dal muond inter.

56. Nicola Mathieu

† 22. 7. 1913.

Magister füttast, conscienzchus,
fidel a tia bella vocaziun.
Tscherchand da render vast teis orizont,
adüna hast dovrà il rich teis dun.

Hast lavurà e, da success bramus,
l' hast eir obtgnü, sper stim' ed affecziun
da teis scolars e bliers amis nel muond
intim, chi tai plü bain ha cognuschü.

Als teis tü füttast figl zuond pisserus,
marid e bap, chi cun immens' amur
per els be massa cuort ha qui vivü.

Ta lingua chara hast tü cultivà
e dals rumantschs cultura hast amà,
chi hoz a tai s' impaissan in dolor.

---

57. A Giuannes Mathis

(† 7 Avuost 1912).

Dorma lam,
veteran
da ladina literatura!

Teis agir
in avgnir
per memorgia fat ha dmura

aint ils cours
d' frars e sours
d' Engiadina suot e sura.

---

58. A Gudench Barblan

(† 5 October 1916).

Eu vez amo teis ögl riaint
 in cumpagnia d' buns amis;
 eu od adün' amo teis chant
 e teis requints, allegers dits;
 t' vez culla fotsch ir sül givè
 e cul schluppet in god e munt,
 giodair delizch' in simpel gö,
 per libertà e dret far frunt.
 — E tü nun est plü tanter nus,
 hast accumulì teis greiv destin,
 t' hast massa bod rendü al pos,
 depost la penna e' l temprin.
 Ma ti' amur per nos ladin,
 ' la viv' amo in teis prodots,
 chi d' nossa tschantscha da cuntin
 daran perdütta, sco fan hoz.

---

59. A Flurin Grand

(† 23 Dccember 1926).

Nos char rumantsch-ladin hast cultivà,
 savü dovrar sco pacs contemporans,
 hast perscruttà da grandas naziuns
 literatura cun stupend success.

T' hast miss a l' ouvr' in avanzad' età;
 hast inrichi il pled dals pardavants
 cun bels requints, cun rimas e chanzuns.
 In fuorma s-chetta t' hast adün' express.

Dad esters, grands scriptuors tü hast culà
 prodots da vaglia in bun vers ladin;
 eroes grischuns e tips engiadinais

teis dramas han al public preschantà. —
 Recognuschaints ils noss saran cuntin
 a tai, capabel figl da lur pajais.

---

60. A rav. Otto Gaudenz

† 11 Avuost 1927.

Bler massa bod hast bandunà
 amis, ils teis e tia val,
 tuot que, cha tū hast operà
 aprô da teis linguach natal:

Hast viss il privel imminent,
 ed a defaisa convochà
 teis pövel hast cun clam fervent
 per seis idiom ferm inmatschà.

Dals Grischs s-chaffi hast l' Uniun;
 tras instancabl' assiduità
 hast implantà in els l' amur

e 'l sentimaint per protecziun
 da que ch' els han dals vegls ertà,
 mussand l' immensa sia valur.

Teis nom s' ha miss ün monumaint,
 chi survivrà il temp preschaint,
 aint in noss cours: Ingrazchamaint.

